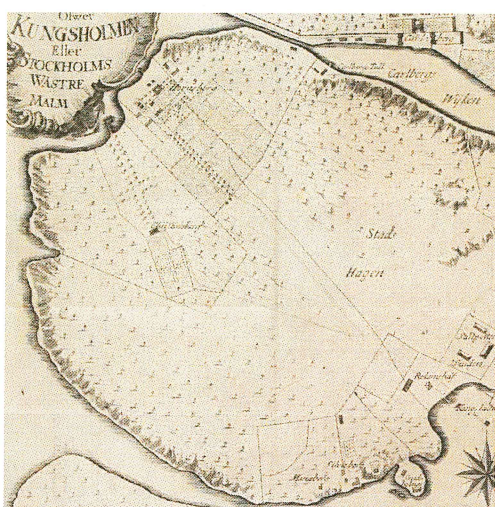

Kvartersnamn på Kungsholmen, västra delen

Kungsholmens kvartersindelning täckte ursprungligen blott det område som kronan hade donerat till staden 1644, fram till nuvarande S:t Eriksgatan. Återstoden av Kungsholmen donerades till staden 1647, men kom först långt senare att få en stadsmässig betydelse.

Här tillkom under 1640-talet de vidsträckta egendomarna Hornsberg, Kristineberg, Rålabshov och Marieberg, men i övrigt var hela västra Kungsholmen ett öppet område med skog och betesmark, som kallades Stadshagen. De tomter som fanns och som tillkom här fick 1701 kvartersnamnet Mälaren; detta kvarter täckte följaktligen mer än hälften av Kungsholmens yta.

Västra Kungsholmen 1754.

Västra Kungsholmen 1774.

Den första stadsplanen för västra Kungsholmen fastställdes 1880 men kom till största delen att stanna på papperet. Till det som förverkligades hörde Lindhagensgatan, som drogs från Drottningholmsvägen till Hornsberg, omgiven av ett antal stora kvarter som namngivits efter fåglar: Fasanen, Kalkonen, Ängsknarren och ytterligare tio. Av dessa återstår idag endast Ängsknarren med ursprunglig storlek.

Nästa stadsplaneändring kom 1887, då ett privat konsortium hade köpt egendomen Stora Hornsberg för att anlägga "en villastad i parkstil med slingrande gator". Konsortiets plan för villastaden hade presenterats 1885 med kartor, förslagsritningar till tre typhus i olika prislägen och en stor färglitografi av området i fågelperspektiv, där man skymtar tornprydda villor i en bibehållen skog. Den villastad som hade börjat uppföras norr om Humlegården 1876 hade blivit förfelad, framhöll man, eftersom tomterna hade börjat bebyggas med hyreshus istället för villor. Detta ville man undvika genom att få sin stadsplan fastställd av Kungl. Maj:t och infoga särskilda bestämmelser i Stockholms byggordning för hur området skulle bebyggas. Så skedde också, trots att stadsingenjören tidigt varnade: "För att komma ut till den föreslagna villastaden måste man passera alla arbetarkvarteren på Kungsholmen och till närmsta grannar få fabriker med deras arbetarbostäder."

Stadsingenjörens varning visade sig befogad, bolaget fick inte en enda tomt såld, fastän man efter några år bebyggde ett par tomter i kvarteret Trevnaden med villor för att visa blivande spekulanter hur det kunde se ut. Slutet blev att staden köpte området för att omreglera marken till fabriks- tomter. Det enda minnet av villastaden är just kvarternamnerna: Stugan, Tjället, Lustgården, Fristaden, Glädjen, Lyckan och Paradiset. Kojan vid Ulvsundasjön är ett senare tillkommet namn av samma kategori.

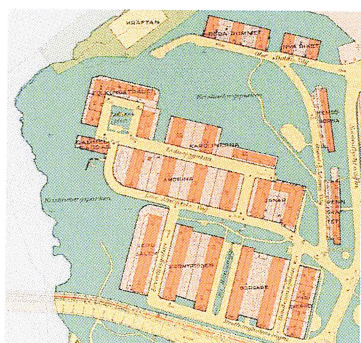
Nordvästra Kungsholmens kvarter med som namngivits efter fåglar, 1885.

Samma kvarter som ovan, 1909.

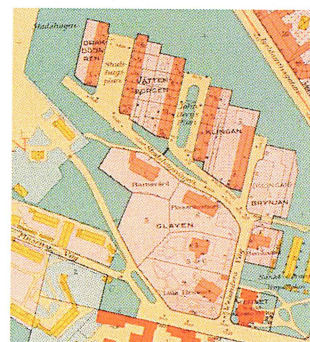
Av 1880 års kvartersnamn kring Lindhagensgatan återstår, utom Ängsknarren, Gladan för ett omformat kvarter vid Warfvinges väg, och mellan Lindhagensgatan och Essingeleden Fasanen, Kalkonen, Hämplingen, Grönsiskan och Pärlhönan. Till dessa namn från 1880 ansluter sig de senare tillkomna Guldfasanen, Silverfasanen, Påfågeln, Mesen, Talgoxen, Gulsparven och Alsiskan.

Andra kvarter fick namn efter egendomar: Konradsberg, Råambshov, Marieberg och Kristineberg, och fem tilltänkta kvarter väster om Konradsberg bildade en mytologisk grupp: Skogsfrun, Älvkungen, Najaden, Sjöfröken och Bergtrollet.

*Kvarter med bl.a.
Strindbergsreferenser, 1938.*

Nya kvarternamn tillkommer när oexploaterade områden får stadsplaner, och de blir då ofta kategorinamn. Ett tydligt exempel är området väster och söder om Kristineberg, med funkisbebyggelse och namn efter verk av svenska författare: "Hemsöborna", "Röda Rummet" och "Nya Riket" av Strindberg, "Pennskaftet" av Elin Wägner. Några av dessa verk är numera inte så kända: "Fyrskippet" och "Borgare" av Ludvig Nordström, "Örnar" av K.G. Ossiannilsson, "Gammelgäddan" av Karl-Erik Forsslund. Alla dessa namn tillkom 1930.

*Kvarter med namn som anknyter
till strider, 1938.*

Vid 1930-talets mitt fick kvarteren på Stadshagsberget namn som anknöt till ålderdomliga strider: Brynjan, Värjan, Klingan, Glaven (= svärdet) och Gångaren (här = stridshästen). Drakdödaren ansluter sig till denna kategori, men grannkvarteret Vattenborgen syftar på en vattenreservoar som tidigare fanns på platsen.

Carl Magnus Rosell